

СУМСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ
ДПТНЗ «ШОСТКИНСЬКЕ ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ»

ЩАСНА Н.В.

**МЕТОДИКА РОЗРОБЛЕННЯ
ПОРТФОЛІО ПЕДАГОГА
ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

Шостка, 2022

АНОТАЦІЯ

У даній роботі автор розкриває деякі теоретичні, методичні та практичні аспекти теми «Методика розроблення портфоліо педагога закладу професійної освіти».

Автором опрацьовано літературні джерела за темою роботи; результати аналізу і систематизації джерел представлено у теоретичній частині роботи.

У практичній частині роботи надано приклад розробки портфоліо педагога закладу професійної освіти.

Робота може бути цікавою для педагогів з професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки професійних навчальних закладів у контексті вдосконалення їх професійної компетентності.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА	
1.1. Технологія портфоліо у педагогічній діяльності.....	5
1.2. Цілепокладання та види портфоліо.....	7
1.3. Вимоги до складання портфоліо.....	11
1.4. Специфічні характеристики професійного портфоліо.....	12
2. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА	
2.1. Приклад розробки портфоліо педагога закладу професійної освіти.....	23
ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

ВСТУП

В сучасних умовах зростають вимоги до формування професійних компетенцій педагога. Здатність вчителя самостійно здійснювати інформаційно-пошукову діяльність, самопрезентацію, самоаналіз і самооцінювання професійних досягнень виступає необхідною умовою забезпечення конкурентоспроможності фахівця. Застосування професійного портфоліо як освітньої технології в процесі діяльності педагога дозволяє створити умови для розвитку необхідних якостей фахівця нової формації, надає йому інструмент для професійної самореалізації.

Професійний розвиток педагогічного працівника – тривалий процес, метою якого є розвиток людини як особистості, як фахівця і майстра. Без збору матеріалів, що ілюструють практику, без осмислення власних дій, аналізу їх результативності відносно дітей та їх успіхів, готовності до самокритики та самовдосконалення працівник не може стати справжнім фахівцем.

Творча активність педагога – це прагнення до перетворюючої діяльності в навчально-виховному процесі, до нестандартних рішень, які сприяють розвитку особистості. Творчий педагог здатний самостійно опанувати нові знання, способи, прийоми; переосмислити власну діяльність у світлі нових пізнань; розробити нові методи, прийоми, форми, засоби або модифікувати їх; він взмозі ефективно використовувати передовий досвід, знаходити оригінальні рішення нестандартних проблем, змінювати стратегію і тактику залежно від конкретної ситуації, аналізувати і оцінювати поточні і кінцеві результати процесу, а також створювати нові програми і технології навчання, виховання і розвитку дітей.

Створення портфоліо допоможе педагогу грамотно проаналізувати свою діяльність, вибрати напрямок подальшого зростання, спланувати роботу щодо самоосвіти, узагальнити передовий педагогічний досвід та підготувати його до трансляції.

1. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

1.1. Технологія портфоліо у педагогічній діяльності

Технологія «портфоліо» – це спосіб фіксування, нагромадження і автентичного оцінювання індивідуальних освітніх результатів особистості за певний період її навчання або професійної діяльності. Портфоліо дозволяє враховувати результати з різних видів діяльності: навчальної, творчої, соціальної, комунікативної.

Застосування технології портфоліо створює умови, які сприяють підтримці та стимулюванню мотивації педагога завдяки створенню ситуації успіху; розвитку рефлексії та самооцінювання як професійних компетенцій педагога; формуванню вміння самостійно вчитися, організовувати і управляти власною діяльністю; формувати необхідні професійні та особистісні якості конкурентоспроможного педагога. Набуття досвіду поведінки в умовах здорової конкуренції сприяє забезпеченню конкурентоздатності на ринку праці майбутнього фахівця.

Технологія портфоліо розроблена на основі сучасних *наукових підходів*:

- *компетентністний*, який передбачає оцінку діяльності педагога за результатами реалізації основних професійних функцій і компетенцій;
- *діяльнісний*, який передбачає оцінку результатів і професійної компетентності педагогів відповідно за виконання основних видів діяльності: навчально-виховної, конструктивної, оціночної, здоров'язбережувальної, навчально-методичної, інноваційної, соціально-педагогічної;
- *системний*, який забезпечує оцінку рівня професійних досягнень педагога за результатами проведення комплексу експертних процедур: структурний аналіз, який сприяє виявленню системоутворюючих взаємозв'язків, визначенню змістової організації портфоліо педагога; функціональний аналіз, який дозволяє розкрити функції портфоліо в цілому та окремих його компонентів.

Переваги роботи з портфоліо:

- У роботі з портфоліо важливим є не тільки сам результат, а й процес створення вчителем свого стилю роботи;
- портфоліо дозволяє зберегти індивідуальність кожного педагога;
- створення назв файлів-компонентів і робота з ними – це творчий процес,

зорієнтований на самостійність вибору, уяву, відкриття, пошук;

- процес створення портфоліо, робота з ним, обмін досвідом дають авторам можливість оцінити самостійну пізнавальну діяльність та вдосконалити її.

Практична значущість портфоліо:

- атестація педагогічного працівника;
- ліцензування, атестація, акредитація навчального закладу;
- узагальнення та систематизація діяльності педагогічного працівника;
- як стимулюючий чинник. Основна *мета* портфоліо:
- проаналізувати і представити значимі результати;
- забезпечити моніторинг рівня зростання особистості;
- сприяти формуванню навичок рефлексії.

Створення і просування портфоліо переслідує також ряд специфічних цілей:

1. Простежити еволюцію професійної діяльності конкретного педагога.
2. Систематизувати навчальні матеріали і напрацювання з подальшою демонстрацією адміністрації закладу та ін.
3. Продемонструвати досягнення менш досвідченим колегам.
4. Запропонувати спосіб організації того або іншого навчального курсу.
5. Створення основи для участі в конкурсних і грантових програмах.
6. Сприяти розширенню методичного діапазону освітнього закладу.

Функції портфоліо в структурі педагогічної діяльності:

- діагностична – фіксує зміни і ріст професійної майстерності за певний проміжок часу; саме складання портфоліо дозволяє педагогічному працівнику: реально представити результати своєї роботи; побачити власні резерви; мати стимул до безперервного самовдосконалення; здійснювати безперервну діагностику результатів праці педагогічних працівників;
- мотиваційна – заохочує до ефективної роботи;
- змістова – розкриває весь спектр виконуваних робіт;
- розвивальна – забезпечує безперервність процесу зростання;
- цілепокладання – підтримує мету самовдосконалення;
- рейтингова – демонструє діапазон професійних компетентностей;

- моделююча – відображає динаміку розвитку; показує результати самореалізації; демонструє стиль викладання; допомагає проводити рефлексію, планувати діяльність;
- стимулююча – ситуації змагання, рейтингу;
- накопичувальна – збір та обробка інформації.

Вимоги до оформлення портфоліо і принципи роботи:

1. Системність і регулятивність самомоніторингу.
2. Достовірність.
3. Об'єктивність.
4. Націленість автора на самовдосконалення.
5. Структуризація матеріалів, логічність і лаконічність усіх письмових пояснень.
6. Акуратність і естетичність оформлення.
7. Цілісність, тематична завершеність представлених матеріалів.
8. Наочність результатів роботи.
9. Технологічність.

1.2. Цілепокладання та види портфоліо

За функціональністю матеріалів:

- робоче портфоліо;
- вибіркоче портфоліо.

За приналежністю до суб'єкта:

1) колективне портфоліо:

- портфоліо навчального закладу;
- портфоліо методичного об'єднання;
- портфоліо класу (групи) та ін.

2) індивідуальне портфоліо:

- професійне портфоліо педагога;
- портфоліо учня (вихованця);
- портфоліо учасника конкурсу та ін.

За змістом матеріалів:

- портфоліо досягнень (найбільший акцент робиться на документи, які підтверджують успіхи в тій чи іншій сфері діяльності);
- проблемно-орієнтоване портфоліо (робота вчителя (або учня) над індивідуальною науковою, науково-методичною проблемою);
- тематичне портфоліо (акцент зроблено на представленні творчих робіт в одній або декількох сферах діяльності);
- презентаційне портфоліо (представлення основних результатів роботи за певний проміжок часу);
- комплексне портфоліо (містить елементи вищеперерахованих портфоліо);
- рефлексивне портфоліо - містить матеріали й оцінку (самооцінку) досягнення цілей, особливостей якості роботи з різними джерелами інформації, роздумів, відчуттів, сприймань.
- представницьке портфоліо – готується як підтвердження майстерності за окремими напрямками самоосвіти. Містить кращі закінчені роботи, фото, відеозаписи, матеріали на електронних носіях. Обов'язковим є письмовий аналіз.
- портфоліо документації – демонструє професійний розвиток і зростання спеціаліста, містить усі матеріали, починаючи від теми самоосвіти до практичного застосування і результату. Молодим учителям можна розпочати зі створення такого виду портфоліо, який може містити і слабкі роботи.

Найбільш уживана класифікація типів портфоліо:

- портфоліо документів – портфель сертифікованих (документованих) індивідуальних досягнень. Подібна модель передбачає можливість як якісної, так і кількісної оцінки матеріалів. Містить перелік і оцінки сертифікатів, що входять до його складу. Документи або їх копії можуть бути поміщені в додатку до портфоліо. Переваги: можливість як якісної, так і кількісної оцінки матеріалів портфоліо. Недоліки: не видно процесу індивідуального розвитку, різноманітності творчої активності, інтересів та ін.

- портфоліо робіт (процесу або показовий) – збірка різних творчих,

проектних, дослідницьких робіт, а також опис основних форм і напрямів професійної і творчої активності: участь у наукових конференціях, конкурсах, проектах тощо. Переваги: якісна оцінка по параметрах повноти, різноманітності і переконливості матеріалів, якості представлених робіт; уявлення про динаміку професійної й творчої активності, спрямованості інтересів. Недоліки: якісна оцінка портфоліо доповнює підсумкову, але не може входити до рейтингу як сумарна складова.

- портфоліо відгуків – включає (1) самооцінку власних досягнень, самоаналіз різних видів професійної діяльності та її результатів, резюме, планування майбутніх освітніх етапів, а також (2) відгуки, представлені колегами-вчителями, батьками, керівництвом та ін. Може бути представлений у вигляді текстів висновків, відгуків, рецензій, есе, резюме, рекомендаційних листів. Переваги: можливість включення механізмів самооцінки, що підвищує міру усвідомленого вибору подальших напрямів як професійного, так і самовдосконалення. Недоліки: складність формалізації і обліку зібраної інформації. Не видно процесу індивідуального розвитку, різноманітності творчої активності, інтересів та ін.

- портфоліо процесу – матеріали, що характеризують освітній процес: авторські матеріали – методична і дидактична системи; освітні технології; навчальні програми і плани курсів за вибором, спецкурсів, факультативів; освітні проекти, методичні рекомендації; уживані в навчально-виховному процесі технології, у тому числі інформаційно-комунікаційні та комп'ютерні, методики, методи, засоби; диференціація й індивідуалізація освітнього процесу; робота з обдарованими дітьми тощо.

- портфоліо результатів – якісні й кількісні безпосередні і опосередковані показники результатів роботи педагога: рівень професійно-педагогічної підготовки, рівень професійно-педагогічної діяльності, рівень професійно-педагогічних результатів – особистісне зростання педагога, рівень розвитку його учнів, об'єктивність оцінки результатів діяльності.

За складом матеріалів:

Просте – це тематичне портфоліо: документальні, процесуальні.

Комплексне (інтегроване) портфоліо відображає декілька позицій: відгуки й

результати; процеси й результати. Практика роботи закладів освіти свідчить про те, що педагоги найчастіше використовують комплексне портфоліо, що дозволяє їм забезпечувати системність того або іншого виду діяльності, що реалізовується. Зміст матеріалів портфоліо визначається конкретними завданнями, які ставить перед собою вчитель.

Нові форми портфоліо:

- електронне портфоліо (Е-портфоліо);
- веб-портфоліо;
- паспорт компетенцій і кваліфікацій;
- європейське мовне портфоліо (єдиний європейський зразок, прийнятий радою Європи).

Портфоліо може бути як на папері, так і в електронному вигляді. Електронне портфоліо (Е-портфоліо), у свою чергу, може зберігатись локально (бути доступним лише визначеному колу людей) та глобально (бути доступним для всього світу користувачів Інтернету). Глобально доступне портфоліо інакше називається веб-портфоліо.

Спектр діяльності сучасного педагога є настільки широким, що зібрати до купи всі результати навчальної та позаурочної діяльності в одному документі просто неможливо. У цьому випадку краще створити електронне портфоліо, яке об'єднає весь набір робіт педагога або учня і представить усі аспекти діяльності у вигляді повної картини.

Багато авторів трактують електронне портфоліо вчителя як певний набір документів зібраний на комп'ютері. Такий підхід має право на існування, але він застарілий. Упродовж останніх років Інтернет набув дуже великого поширення, а аудиторія його настільки виросла, що неоприлюднене в Інтернеті у вигляді сайта, блога вчителя портфоліо можна вважати «недопрацьованим». Сотні людей не матимуть змоги знайти Ваш сайт-портфоліо, не зможуть оцінити його відповідно, прокоментувати його, скористатися новими педагогічними ідеями, запозиченими з Вашого сайта-портфоліо. Портфоліо, яке розміщено в теці на комп'ютері не матиме ніякої цінності ні для Вас, ні для громадськості. Публікація портфоліо в мережі у

вигляді сайта, блога вчителя є досить актуальною сьогодні.

Безумовно, у зацікавленого вчителя має бути і паперовий еквівалент електронного портфоліо у вигляді теки з документами. Це має бути короткий витяг на кількох аркушах, який включає в себе основні моменти професійної діяльності. Паперовий варіант портфоліо педагога неодмінно повинен містити згадку про особистий сайт-портфоліо і кілька посилань на нього.

1.3. Вимоги до складання портфоліо

Портфоліо дозволяє враховувати результати, досягнуті педагогічним працівником у різних видах діяльності: навчальній, виховній, творчій, методичній, дослідницькій. Можна відзначити наступні вимоги до оформлення портфоліо:

- ✓ достовірність – матеріали, подані педагогом, повинні бути правдивими, такими, що легко перевірити;
- ✓ об'єктивність – у відгуках та рецензіях повинна відображатися різностороння точка зору;
- ✓ конкретність і науковість – розкриття компонентів педагогічної діяльності (методів, прийомів, способів і ін.) на основі прикладів педагогічної діяльності, відповідність описуваних компонентів їх визначенням в теорії педагогіки;
- ✓ наочність результатів роботи – все сказане повинно підтверджуватися прикладами або документально;
- ✓ цілісність, системність, тематична завершеність представлених матеріалів – послідовний опис компонентів в чіткому взаємозв'язку їх значимості;
- ✓ структуризація матеріалів, логічність і лаконічність всіх письмових пояснень;
- ✓ цілеспрямованість автора на самовдосконалення.

Вивченню і опису можуть підлягати будь-які компоненти, що використовуються педагогом у певній системі, дають позитивний результат і відповідають вимозі «не нашкодити»: метод, технологія, окремий прийом, спосіб, засіб тощо.

Вивченню і узагальненню можуть підлягати:

- цілісна система педагогічної діяльності;
- система роботи педагога з якої-небудь проблеми;
- використання одного ефективного прийому;
- досвід освоєння нових або взятих з минулого, але адаптованих до сучасних умов, технологій (наприклад, проектний метод).

Коментар до портфоліо має бути вдумливим, таким, що відображає власні думки педагога відносно його діяльності, дає повну картину його творчого зростання. Він може бути представлений у вигляді окремого листа, виступу, короткого параграфа з вираженням своїх думок, пояснювальної записки.

1.4. Специфічні характеристики професійного портфоліо

Мета створення портфоліо педагога:

Кожний учитель повинен мати «досьє успіхів», у якому відображається все цікаве та значуще в його житті. Таким досьє може стати сайт або портфоліо вчителя.

Головне призначення портфоліо – продемонструвати найважливіші результати власної практичної діяльності (реалізовані проекти, участь в олімпіадах, конкурсах та ін.):

- визначення динаміки значимих самоосвітніх результатів у цілому;
- забезпечення відстеження індивідуального прогресу вчителя в широкому освітньому контексті
- демонстрація його здібностей до практичного застосування освітніх надбань.

Портфоліо дозволяє педагогу проаналізувати, узагальнити й систематизувати результати своєї роботи, об'єктивно оцінити власні можливості й спланувати дії щодо подолання труднощів і досягнення кращих результатів.

Портфоліо дозволяє вирішити ряд завдань методичної роботи:

- розвинути і постійно підтримувати мотивацію, готовність педагога до свідомої ефективної цілеспрямованої самоосвіти;
- розвинути рефлексивну діяльність та здатність до самооцінювання, розширити

можливості самонавчання;

- прискорити процес оцінювання, визначивши діапазон професійних можливостей педагога;
- фіксувати зміни й зростання за певний час;
- забезпечити неперервність самоосвіти;
- сприяти персоналізації післядипломної освіти педагога в міжкурсовий період, підвищенню рівня його методичної культури.

Найпоширеніші види портфоліо педагогів:

- **портфоліо досягнень** – найбільший акцент робиться на документи, що підтверджують успіхи в професійній діяльності;
- **презентаційне портфоліо** – необхідне під час влаштування на нове місце роботи;
- **проблемно-тематичне портфоліо** – відображає результати творчої роботи в різних сферах діяльності з певної теми (методичне портфоліо, портфоліо навчальної роботи);
- **комплексне портфоліо** – об'єднує вище згадані види портфоліо або їх частини;
- **портфоліо-власність** – створюється для себе;
- **портфоліо-звіт** – збирається для презентації, виступу, творчого звіту;
- **рефлексивне портфоліо** – містить матеріали й оцінку (самооцінку) досягнення цілей, особливостей роботи з різними джерелами інформації;
- **проблемно-орієнтоване портфоліо** – включає матеріали, що відображають цілі, процес і результат вирішення проблеми;
- **представницьке портфоліо** – готується як підтвердження педагогічної майстерності. Містить зразки кращих робіт, фото, відеозаписи, матеріали на електронних носіях. Обов'язковим є письмовий аналіз.

Етапи та правила створення портфоліо педагога

Етапи роботи над створенням портфоліо:

1. Постановочний етап.

Мета: ознайомлення з темою, призначенням роботи; планування роботи з портфоліо.

Зміст роботи: визначення мети, виду, структури портфоліо, термінів створення, періодичності роботи.

2. Пошуково-аналітичний етап.

Мета: збір, обробка та систематизація інформації.

Зміст роботи: збір матеріалів та їх аналіз.

3. Підсумковий етап.

Мета: рефлексія власної діяльності.

Зміст роботи: презентація портфоліо.

Основні принципи складання портфоліо вчителя:

- системність;
- повнота і конкретність представлених матеріалів;
- об'єктивність інформації;
- виваженість та логічність побудови;
- презентабельність.

Структура професійного портфоліо

У практиці розробки національного портфоліо ще не існує загальноприйнятої моделі, воно дуже індивідуальне. Значну роль у формуванні портфоліо відіграє специфіка виду, у рамках якого воно створюється. Та все ж є загальні елементи, компоненти, які можна відстежити. Серед них:

Інформація «від себе» – формулювання педагогічної філософії педагога; опис використовуваних методик; назва дисциплін, що розробляються; представлення освітніх цілей і завдань.

Інформація «від інших» – відгуки колег, учнів, батьків про курси, навчальні програми, тести, стиль проведення занять, позашкільну діяльність та ін.

Приклади навчальних заходів – досягнення учнів, результати дослідницької роботи учнів, приклади есе та ін.

Основні умови складання портфоліо вчителя:

- об'єм портфоліо вчителя не повинен перевищувати 8-10 сторінок + додаток (за деякими рекомендаціями загальний обсяг сягає 70 стор.);
- зібрана інформації в портфоліо педагога підпорядковується двом основним правилам: послідовність і зрозумілість;
- усі заявлені педагогічні вміння підтверджуються прикладами проведених викладачем заходів;
- грамотно складене портфоліо вчителя відповідає, в першу чергу, на питання «Про що?», потім «Яким чином? », і лише опісля на питання «Що вийшло?», «Який результат отримано?».

Матеріали, що підтверджують педагогічні принципи вчителя:

- співпраця з колегами, що сприяла підвищенню ефективності роботи (взаємовідвідування навчальних занять, виховних заходів з наступним аналізом; майстер-класи; тренінги тощо);
- відеозапис типового заняття педагога;
- матеріали, що підтверджують ефективне використання технічних засобів навчання, наприклад, комп'ютера, аудіо- і відеоапаратури та ін.

Приклад структури-плану портфоліо педагога:

1. Виконувані обов'язки.
2. Формулювання педагогічної філософії викладача.
3. Цілі, стратегії, методології.
4. Опис навчальних курсів.
5. Засоби вдосконалення педагогічної діяльності (конференції, курси підвищення кваліфікації, майстер-класи).
6. Результати діагностики учнів за визначеними навчальними програмами.
7. Приклади досягнень учнів.
8. Намічені професійні перспективи.
9. Додатки, що підкріплюють заявлені раніше положення.

Класична структура портфоліо

Аналіз існуючих у літературі поглядів на структуру портфоліо вчителя доводить, що сьогодні найбільш поширеною в педагогічній практиці є приблизно така побудова:

1. Титульний аркуш.
2. Зміст.
3. Творча візитка автора.
4. Стисла трудова біографія.
5. Педагогічне кредо.
6. Тема портфоліо.
7. Мета ведення портфоліо.
8. Мета й основні завдання професійної діяльності автора на конкретний період.
9. Авторські документи та матеріали з досвіду роботи.
10. Рефлексивні записки з аналізом процесу індивідуального або колективного розвитку, творчої активності і найраціональніших форм роботи, засобів досягнення поставленої мети.

Багато авторів, дотримується думки про представлення структури у більш спрощеному вигляді, яка може складатися з чотирьох компонентів з такими орієнтовними назвами:

- *професійний портрет* – призначений для надання інформації про автора портфоліо;
- *колектор професійної діяльності* – у цьому розділі відображається систематизований та конкретизований вигляд основних напрямів (розділів) вміщених матеріалів;
- *робочі матеріали професійної діяльності* – містить усі матеріали, що створені й систематизовані автором портфоліо та представлені в колекторі;
- *досягнення* – у ньому знаходяться матеріали, які, на думку автора, відображають його кращі результати і демонструють результативність діяльності.

Правила складання портфоліо:

- якомога точніше формувати зміст портфоліо, самокритично оцінивши свої можливості й здібності;
- визначати вигляд і структуру портфоліо, види рефлексії і критерії оцінки;
- документи й матеріали розташовувати в певному порядку (скласти їх перелік допоможе конкретизуючий колектор);
- усі документи потрібно датувати, у них повинні бути вказані посади і звання рецензентів, авторів рекомендацій;
- важливо періодично поповнювати портфоліо новими матеріалами і відстежувати результати роботи відповідно до поставлених цілей;
- вказувати джерела використаної для роботи інформації, описувати засоби і методи роботи;
- постійно робити замітки рефлексій.

Діагностика професійної діяльності дозволяє:

- враховувати результати, досягнуті вчителем у різноманітних видах діяльності;
- бачити свої резерви;
- мати стимул до неперервного саморозвитку;
- забезпечувати накопичення інформації, необхідної для:
  - ✓ підвищення або підтвердження кваліфікаційної категорії вчителя;
  - ✓ своєчасної фіксації реальних змін і зростання професійної майстерності педагога.

Вимоги до педагога, який створює портфоліо:

- високий рівень теоретичної і науково-методичної підготовки;
- розуміння актуальності проблеми портфоліо;
- суспільна і практична значущість;
- можливість розробки педагогом вибраної теми;
- уміння планувати та вести облік власного досвіду;
- здатність до самоаналізу та самооцінки;

- розуміння ефективності і стійкості результатів, оригінальність, творчість, новаторство;
- здатність до узагальнення досвіду роботи, висновків.

Орієнтовна структура загально професійного (універсального) портфоліо

1. Загальні відомості про вчителя (портрет).

Прізвище, ім'я, по батькові позначати яскраво і чітко, щоб з перших секунд перегляду портфоліо педагога вони добре запам'яталися.

Освіта

У цьому розділі потрібно вказати свою основну спеціальність і кваліфікацію за дипломом. Якщо дипломів кілька, то всі їх треба перерахувати.

Трудовий і педагогічний стаж роботи

У цьому розділі відображено Ваш кар'єрний ріст. Не забувайте оновлювати його! Тут потрібно вказати всі навчальні заклади, у яких Вам доводилося працювати. Цей розділ один з найбільш важливих, оскільки демонструє педагогічний досвід і його різноманітність, а це один з ключових параметрів оцінки діяльності вчителя.

Підвищення кваліфікації

Вказати курси (де і коли проходили, їх проблематика), семінари, у яких Ви брали участь. Можливо, Ви були організатором подібних курсів або семінарів – це також варто зазначити.

Нагороди, грамоти, листи подяки

Інформація цього розділу демонструє процес індивідуального розвитку педагога. У ньому можна писати все! Головна порада – розміщувати нагороди, грамоти та листи-подяки слід у порядку значимості. Останні рядки розділу зазвичай отримують менше уваги, тому намагайтеся найбільш вагоме розмістити під № 1.

Копії документів

Цей розділ найбільш важливий для портфоліо. Вкладайте до нього копії документів, що підтверджують наявність дипломів, наукових ступенів, почесних звань, нагород, грамот і листів-подяк.

Для електронного портфоліо все простіше. Розмістіть скан-копії документів в окремій теці на Вашому сайті вчителя, а в розділах «Освіта» і «Підвищення кваліфікації» рядки з описом дипломів зробіть у вигляді гіперпосилань таким чином, щоб при натисканні на них відкривалися збережені зображення Ваших атестатів та інших документів.

2. Методична діяльність.

До цього розділу відносяться методичні матеріали, що показують рівень професіоналізму педагога:

- обґрунтування вибору освітньої програми і комплекту навчально- методичної літератури;
- мотивація вибору освітніх технологій, що використовуються;
- обґрунтування застосування у своїй практиці тих чи інших засобів педагогічної діагностики для оцінки освітніх результатів;
- використання інформаційно-комунікативних технологій в освітньому процесі, технологій навчання дітей з проблемами розвитку та ін.;
- робота в методичному об'єднанні, співпраця з методичним центром, ВНЗ та іншими установами;
- участь у професійних і творчих педагогічних конкурсах, методичних і предметних тижнях;
- організація та проведення семінарів, круглих столів, майстер-класів тощо;
- проведення наукових досліджень;
- розробка авторських програм;
- написання рукописів кандидатської або докторської дисертації;
- підготовка творчого звіту, реферату, доповіді, статті.

3. Навчальна діяльність з предмета.

Розділ має містити наступні документи:

- перелік творчих робіт, рефератів, навчально-дослідних робіт, проєктів,
- виконаних учнями з предмета;
- список переможців олімпіад, конкурсів, змагань, інтелектуальних марафонів та ін.;

- сценарії позакласних заходів, фотографії й диски з записами проведених заходів (виставки, предметні екскурсії, КВК, брейн-рінги тощо);
- програми роботи гуртків та факультативів;
- інші документи.

4. Навчально-матеріальна база.

У цьому розділі міститься виписка з паспорту навчального кабінету (за наявності):

- перелік словників та іншої довідкової літератури з предмета.

5. Виховна діяльність

- робота з батьками;
- робота з класом;
- індивідуальна робота з учнями.

6. Результати педагогічної діяльності.

У цьому розділі мають бути зібрані:

- матеріали, що демонструють результати засвоєння учнями освітніх програм і рівень сформованості в них ключових компетентностей з предмета, що викладається;
- порівняльний аналіз діяльності педагогічного працівника за 3 роки на підставі контрольних зрізів, участі вихованців у шкільних та інших олімпіадах, конкурсах;
- результати поточної та підсумкової атестації учнів;
- відомості про наявність медалістів;
- відомості про вступ до ВНЗ і т.п.

Матеріали цього розділу складають уявлення про динаміку результатів педагогічної діяльності вчителя.

Методика наповнення портфоліо:

Перш ніж почати формувати портфоліо, необхідно сформулювати цілі його створення, тобто відповісти на ряд питань:

1) Що(хто) позиціює: установа; конкретний підрозділ; послуга, яку будуть надавати; творчий колектив; особистість тощо.

2) Яка мета збору інформації:

- показати себе;
- залучити клієнтів (наприклад, здібних учнів до вашої школи);
- здійснити аналіз поточної діяльності;
- оцінити результати роботи;
- підвести підсумки за конкретний період та ін.

Яке призначення і подальше використання портфоліо:

- презентація для педагогічних працівників різних рівнів;
- пошук спонсорів тощо.

Загальні вимоги до оформлення портфоліо в паперовому вигляді:

- наявність змісту-переліку матеріалів;
- наявність пояснювальної (супроводжуючої) записки – вступ або мета створення тощо (рекомендовано до 3 сторінок) – подається в частині «Портрет»;
- загальний обсяг матеріалів портфоліо – еквівалент 30-70 сторінок формату А4 (шрифт 12 пт, міжрядковий інтервал 1,5), кожен окремий матеріал повинен датуватися.

Форма подачі матеріалів у розділах довільна, у цьому підході відображається суб'єктивний характер роботи з портфоліо. Кількість обов'язкових рубрик встановлюється окремо: вона повинна бути необхідною і достатньою для відображення особливостей портфоліо.

Максимально структурована та формалізована інформація (у вигляді таблиць, графіків, схем тощо) сприймається швидше та є більш зрозумілою для сприйняття, не вимагає додаткових пояснень від автора. Оскільки швидко зорієнтуватися в значній кількості неструктурованого тексту та зробити висновки щодо якості виконаної роботи та рівня професіоналізму автора дуже складно.

Орієнтовні вимоги та рекомендації до оформлення презентації в MS PowerPoint

1. Загальна кількість слайдів – 10-25 шт.
2. Титульний слайд з назвою теми, інформацією про автора, датою.

3. Зміст презентації, бажано з відповідними гіперпосиланнями.
4. Наявність для кожного слайду: заголовків, дати, ПІБ автора (розміщується в нижньому колонтитулі).
5. Чітка структура кожного слайду.
6. Оптимальність обсягу інформації на слайдах (унікати перевантаження слайдів інформацією).
7. Дотримання принципу «необхідно і достатньо» у відборі інформації для слайдів.
8. Єдиний стиль в оформленні.
9. Час на публічне представлення презентації (проговорення тексту всіх слайдів) – до 10 хвилин.
10. У разі необхідності розміщення в презентації великої кількості грамот, фотографій тощо, винесіть їх в окрему презентацію (щоб можна було переглянути за бажанням).

Основні помилки при створенні портфоліо

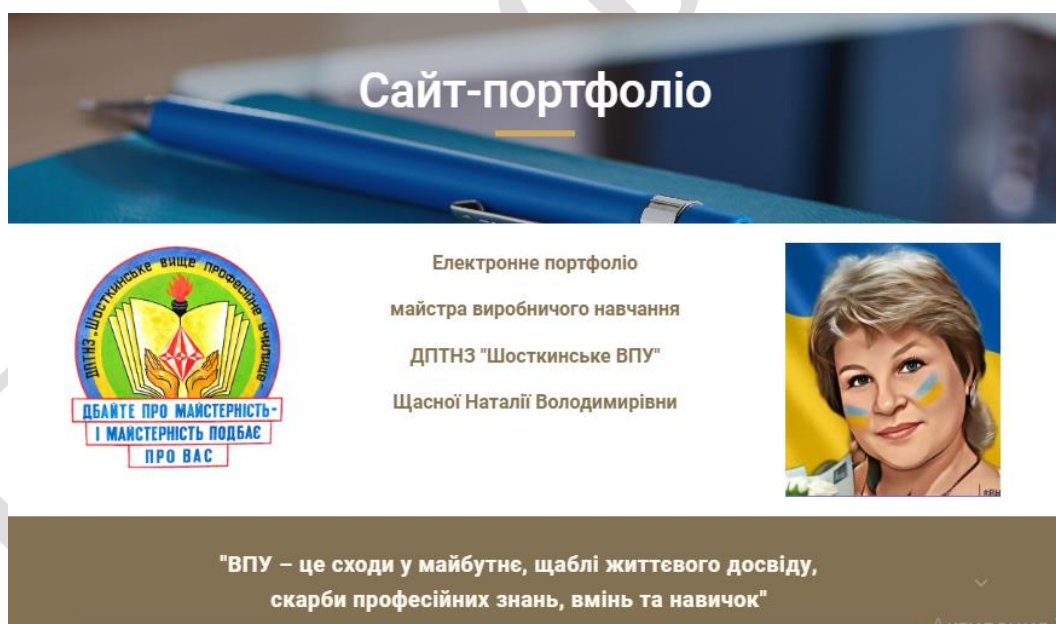
1. Порушення принципу добровільності при зборі документів і формуванні портфоліо.
2. Копіювання змісту та структури портфоліо в колег.
3. Формалізація і змагання при зборі портфоліо.
4. Збір в портфоліо лише офіційних документів.
5. Включення до портфоліо всіх без виключення зібраних документів і матеріалів.
6. Підміна портфоліо обов'язковою атестаційною характеристикою.
7. Заміна систематичної роботи над портфоліо разовою акцією.
8. Завищені вимоги до зовнішнього оформлення портфоліо.
9. Прагнення оцінити балами, рейтингами всі матеріали портфоліо.
10. Відсутність єдності оцінки матеріалів портфоліо.

2. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

2.1. Приклад розробки портфоліо педагога закладу професійної освіти

Із теоретичної частини даної роботи зрозуміло, що створення портфоліо – суттєво творчий процес. Загальноприйнятої моделі портфоліо не існує, адже портфоліо педагога підпорядковане обраній меті, і саме вона визначає його тип, відображає індивідуальність автора, рівень його професійної майстерності, намічені ним шляхи до самовдосконалення. Велику роль у формуванні портфоліо відіграє специфіка навчальної дисципліни, у межах якої воно створюється.

Тому, представляю свою творчу роботу, загальна мета якої показати зв'язок педагога і навчального закладу, це електронне портфоліо, яке присвячую своїй професійній діяльності в навчальному закладі, де працюю з 2000 року. З матеріалами даного портфоліо можна ознайомитись за посиланням: <https://sites.google.com/view/shvpu-shchnv>.

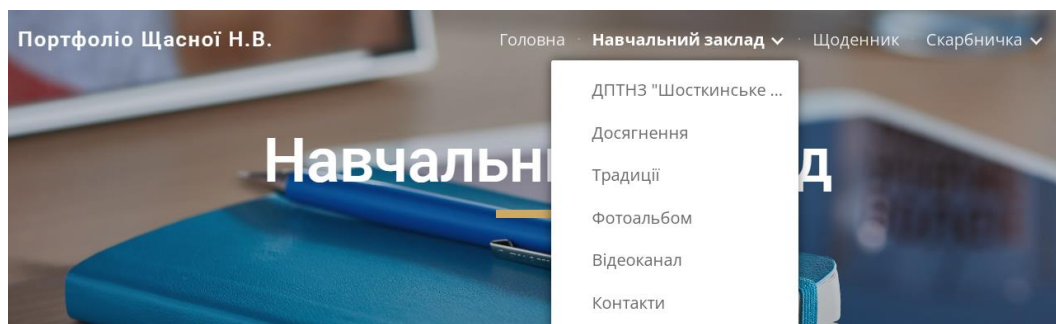
Структура Сайту-портфоліо:

- **Головна сторінка**

На першій сторінці електронного портфоліо зустрічає відвідувачів фото автора та презентація навчального закладу. (Презентації, фото,

відеоматеріали, завантажені на сайті – власні доробки)

- Навчальний заклад

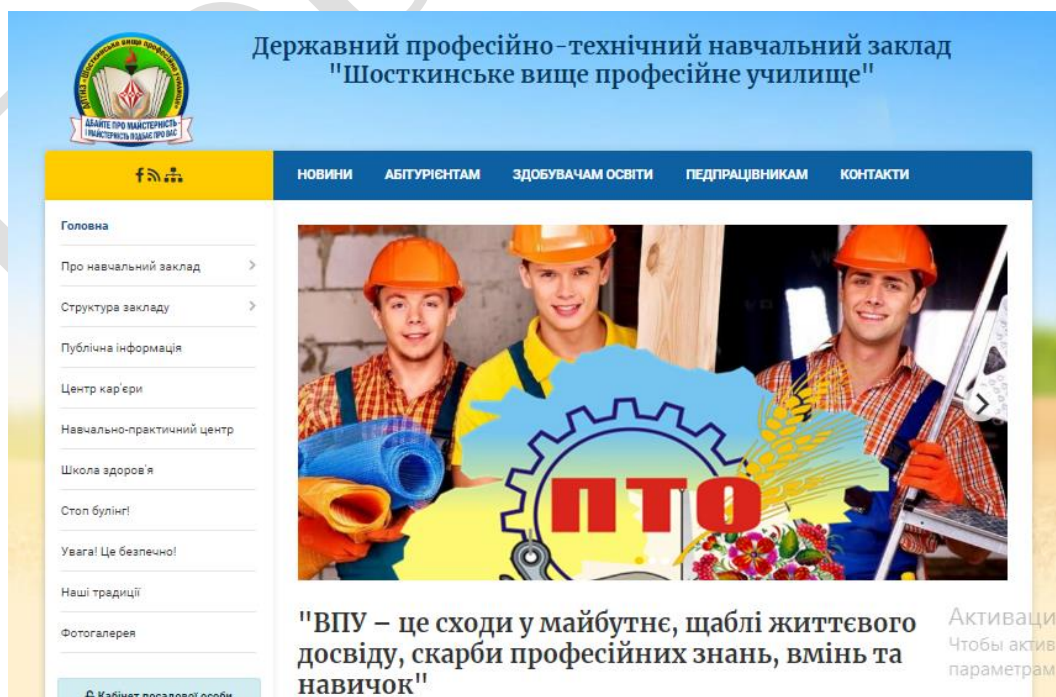
МОЄ УЧИЛИЩЕ НАЙКРАЩЕ ТОМУ, ЩО...

Подгаєвська Крістіна (майбутній ресторатор, заступник голови учнівського самоврядування, дипломант конкурсу «Учень року-2015»): «...воно дало мені старт життєвої кар'єри і заклало фундамент професійного успіху»

① **Антипенко Анна** (майбутній технолог харчової продукції, голова учнівського самоврядування): «...воно розташоване в

Даний розділ вміщує посилання на сайти, автором і адміністратором яких являюся:

- ДПТНЗ «Шосткинське ВПУ»;
- Центру кар'єри;
- Навчально-практичного центру із підготовки кваліфікованих робітників за професіями "кухар", "кондитер", "офіціант".

Ці сторінки містять профорієнтаційні матеріали, знайомлять з традиціями і досягненнями навчального закладу. На запитання «Чому так багато говориться про навчальний заклад в особистому портфолію?» хочу відповісти гаслом, яке присутнє на сторінках сайту-портфолію *«Моє училище – моя гордість!»*. Працюючи над цими матеріалами, народилось і моє професійне кредо: *«Мої досягнення + Досягнення моїх колег = Досягнення навчального закладу»*, бо це не тільки особисті професійні успіхи, це вклад кожного з нас в загальну справу, саме спільна професійна діяльність нарощує престижність нашого навчального закладу.

Досягнення

Мої досягнення + Досягнення моїх колег = Досягнення навчального закладу

Участь у Міжнародних виставках

[» Про навчальний заклад](#) » Наша гордість

Наша гордість

ДПТНЗ «Шосткинське вище професійне училище» бере активну та результативну участь у різноманітних міжнародних виставках чим засвідчує високий творчий потенціал педагогічного та учнівського колективів та має наступні нагороди:

2020 рік

Міжнародна виставка «Освіта та кар'єра-2020» (20-21 листопада 2020 р., м. Київ)

ДПТНЗ «Шосткинське вище професійне училище» було презентовано роботою «Міжнародне співробітництво як один з інноваційних шляхів розвитку навчального закладу» (авторський колектив у складі: **Гурба Олександр Анатолійович**, директор; **Скомороха Наталія Петрівна**, заступниця директора з навчально-виховної роботи; **Баланюк Наталія Юрівна**, кандидатка юридичних наук, викладачка спеціальних дисциплін).

Робота виборила **Диплом і Золоту медаль у номінації «Міжнародне співробітництво в галузі освіти і науки»**, а Державний професійно-технічний навчальний заклад «Шосткинське вище професійне училище» отримав **Почесне звання «Лідер професійно-технічної діяльності»**.

Дванадцята міжнародна виставка «Інноватика в сучасній освіті» (12-14 жовтня 2020 р., м. Київ)

Училище отримало **Диплом і Золоту медаль у номінації «Інновації з підвищення якості вивчення природничо-математичних дисциплін у закладах освіти»** за роботу, в основу якої покладено приклад проекту «Брейн-ринг з фізики та математики» авторського колективу в складі **Білявської Марини Володимирівни**, викладачки математики, та **Харчук Нелі Миколаївни**, викладачки фізики.

2019 рік

Одинадцята міжнародна виставка «Інноватика в сучасній освіті» та Десята міжнародна виставка освіти за кордоном «World Edu»

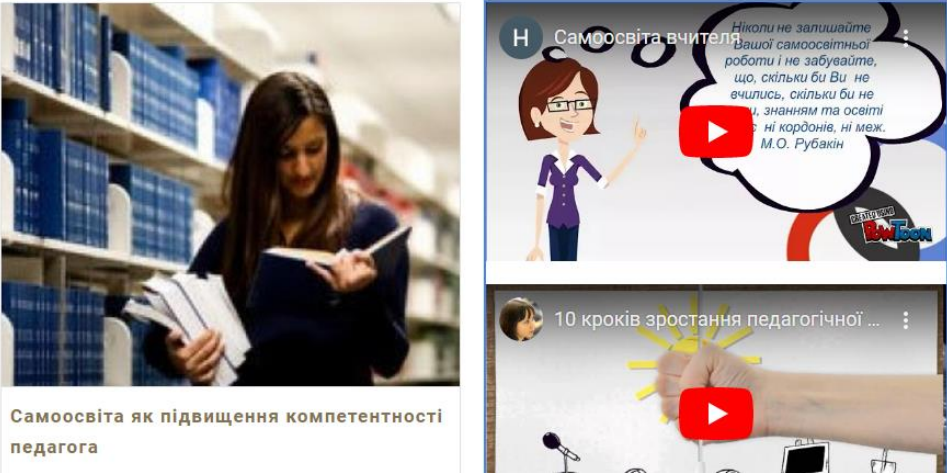
• Щоденник професійної діяльності

Даний розділ створено з метою накопичення інформації щодо шляху самовдосконалення педагога. Планується доповнити сторінку:

- архівом про курси підвищення кваліфікації, участь в конференціях, семінарах, тренінгах, майстер-класах, участь в методичних та предметних (професійних) тижнях;

- інформацією про досягнення (нагороди, грамоти, подяки);
- темами самоосвіти.

Щоденник професійної діяльності

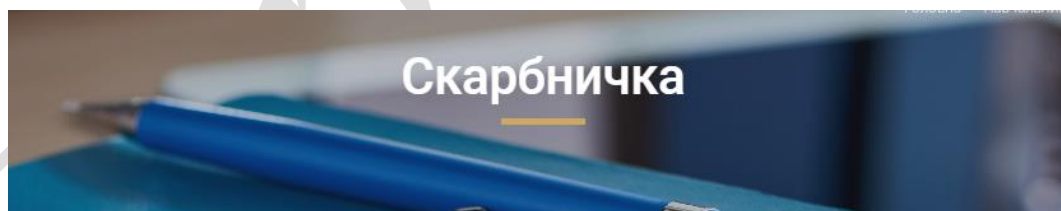

Самоосвіта як підвищення компетентності педагога

Ак
Чтс
паг

• Скарбничка

Щоб конкурувати, доводиться постійно вдосконалювати майстерність і бути у відмінній формі, тому цей розділ створено з метою накопичення матеріалів щодо особистого професійного росту, стимуляції до самовдосконалення.

Щоб конкурувати, доводиться постійно вдосконалювати майстерність і бути у відмінній формі

Сучасні Інтернет-сервіси

Щоб конкурувати, доводиться постійно вдосконалювати майстерність і бути у відмінній формі.

Активаци
Чтобы актив
параметрам

16 якостей сучасного вчителя

Можливість інтернет-ресурсів дозволяє яскраво і різнопланово представити інформацію, ознайомити з нею велику кількість людей, обмінюватися досвідом з колегами. Крім того, сайт-портфоліо уможлиблює постійне оновлення поданих на ньому матеріалів, що стимулює автора сайту до самовдосконалення і поетапного вирішення завдань задля поставленої мети.

Портфоліо педагога – це не тільки втілення успіхів майстра виробничого навчання, а й матеріал, що висвітлює різні сторони його роботи. Навіть не зовсім вдала експериментальна робота може засвідчити його дослідницький підхід до викладання та стати поштовхом до вдосконалення педагогічної діяльності.

ВИСНОВКИ

Модернізація освіти, зокрема профтехосвіти, змушує по-новому глянути не тільки на форми оцінювання досягнень учнів, а й шукати ефективні форми оцінювання педагогічної і науково-методичної діяльності вчителя, майстра виробничого навчання. Однією з таких форм може стати Портфоліо педагога, популярне в різних системах освіти.

В ідеї Портфоліо, як у сучасній формі представлення професіоналізму педагога, якнайкраще реалізується гасло сучасного життя «Освіта впродовж життя».

Створення Портфоліо дає змогу від адміністративної системи обліку результативності педагогічної діяльності викладача, майстра виробничого навчання тощо перейти до об'єктивної системи оцінювання рівня успішності його професійної діяльності. Використання Портфоліо дає змогу педагогу досягти таких цілей:

- ✓ простежити еволюцію своєї професійної педагогічної діяльності;
- ✓ систематизувати створені ним навчальні матеріали та інші доробки;
- ✓ створити можливість гідного представлення колегам свого досвіду;
- ✓ сприяти розширенню методичного діапазону навчального закладу;
- ✓ підготуватися до участі в конкурсах фахової майстерності;
- ✓ підвищити рівень професійної конкурентоспроможності;
- ✓ підготуватися до атестації.

Таким чином, робота над створенням Портфоліо вирішує чимало завдань, що постають перед сучасним педагогом та має широку сферу використання.

Портфоліо – це живий документ, який вимагає до себе уваги й безперервного коригування даних, що застаріли, і внесення нових матеріалів. Перед початком створення Портфоліо необхідно чітко сформулювати мету, з якою педагог його укладатиме, і поміщати до Портфоліо ті документи, які сприяють реалізації обраної теми. Структура і виклад матеріалу залежить від поставлених завдань та від індивідуальності педагога.

Готуючись до укладання Портфоліо, педагог має обміркувати, які розділи буде містити Портфоліо і яка інформація складатиме кожен розділ. За необхідності можна робити посилання з одного розділу на інший.

Для полегшення роботи над Портфоліо необхідно систематизувати свій доробок. Тому варто завести папки-накопичувачі, розміщуючи в них створені матеріали за рубриками. Можна складати картотеки матеріалів, що дозволить, якісніше готуватися до проведення уроків. Необхідно постійно контролювати процес і результати своєї діяльності, адже без цього складно своєчасно коригувати зроблене, давати йому оцінку, удосконалювати роботу. Доцільно скласти план самоосвіти, що допоможе своєчасно вносити в освітній процес елементи нового, і забезпечить систематичне зростання педагогічної майстерності. Корисно використовувати кожен можливість поділитися досвідом або взяти участь у вивченні досвіду іншого педагога.

Кожний педагог має вагомий доробок, з якого слід почати створення Портфоліо – сучасної форми презентації свого професіоналізму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Василенко, Н.В. Портфоліо педагога й учня в системі управління освітою: методичний матеріал / Н.В. Василенко. – Харків: Основа, 2010. – 63 с.
2. Васильченко Л. Технологія портфоліо в освіті // Управління школою. – 2007. – № 13. – С. 19-24.
3. Кендюхова А.А. Професійне портфоліо: територія успіху сучасного педагога: [навчально-методичний посібник] / А.А. Кендюхова. – Кіровоград: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2016. – 36 с.
4. Куку С.Ю. Електронні портфоліо та веб-портфоліо / С.Ю. Куку // Наукові записки НаУКМА; том 73: Комп'ютерні науки. – 2007. – С. 23-26.
5. Портфоліо вчителя: методичний матеріал / упоряд. І.М. Рожнятовська. – К.: Шкільний світ, 2012. – 128 с.
6. Портфоліо педагога / Укладач І. Т. Соколянська – Х.: Вид. група «Основа», 2013. – 224 с. 8. Портфоліо учителя / сост. Л. П. Макарова. – Волгоград: Учитель, 2011. – 102 с.
7. Фільо І.Є. Технологія е-портфоліо в професійній підготовці інженерних фахівців / Теорія та методика електронного навчання: [збірник наукових праць]. Вип. II. – Кривий Ріг: Видавничий відділ НМетАУ, 2011. – 409 с.